

NAŠA MOČ

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA.

Izhaja vsak petek.

Uredništvo
upravnništvo
Kopitarjeva
ulica štev. 6.

Naročnina znaša:

celoletna . . K 4.—
pololetna . . „ 2.—
četrtna . . „ 1.—
Posam. štev. . „ 0.10

Št. 17.

V Ljubljani, dne 24. marca 1910.

Leto V.

Ljubljana, na velikonočni torek 1910.

Na ljubljanskem zadnjem nedeljskem shodu sem kot predsednik »Slovenskega katoliškega delavskega društva« izvajal to-le:

»Slovensko katoliško delavsko društvo« bi ne storilo prav, če bi se danes ne spominjalo enega, za naše društvo najzaslužnejših mož, če bi se ne spomnilo, da je društven odbornik Jožef Gostinčar te dni praznoval petdesetletnico svojega rojstva. Gostinčarjevo ime je v najožji zvezi in najtesnejšem stiku z razvojem in s povestnico slovenskega krščansko-socialnega delavstva, a tudi z razvojem moderne družabne preosnove po načelu krščanske pravice slovenskega ljudstva sploh. Zanimali bodo morebiti tudi našo javnost nekateri podatki iz življenja našega odbornika in poslanca Jožefa Gostinčarja. Evo jih!

Rojen je bil sedanji poslanec Jožef Gostinčar v Beričevem v krasni Dolski ravani. Kmetje so mu bili starši. Mladi fant je prišel v Ljubljano, kjer je ministriral pri očetih frančiškanih. Mladi Jožek je bil kaj živahen in nad vse živ. Kot ministrant se je moral tudi precej učiti, ker so skrbeli očetje frančiškani svojim ministrantom za inštruktorja. Ena jako mikavna zgodbica mi je znana iz tistih mladih Gostinčarjevih dni, ki se jih naš Gostinčar vedno spominja z največjim veseljem.

Na ministrante je imel posebno piko neki dimnikar. Stražil, dražil in nagajal jim je, kjerkoli je mogel in znal. A mladi Gostinčar je sklenil v mladi svoji glavi, da ga pošteno izplača. Ko je nekega dne ometal dimnikar dimnike ljubljanskega samostana in prej zopet pošteno po svoji stari razvadi stražil in dražil ministrante, mu je to Gostinčar pošteno poplačal. Ko je bil dimnikar v dimniku, so mu ministranti zakurili in mož je bil v velikanskem strahu. Ampak zgodilo se mu ni nič, a tudi ministrantom ne, ker so očetje frančiškani natančno poizvedeli, kako da je nagajal fantom. Pač se je pa ves frančiškanski samostan tresel smehu, ko je doznal, kako so dimnikarju ministranti pregnali veselje jim nagajati. In res jim ni več nagajal in jih dražil.

Mladi fant, dasi brihten in vedoželjen, ni mogel v šole, ker ni imel sredstev za študiranje. Služil si je s trdim delom svojih rok svoj kruh. Delal je med drugim pri zidarjih na Tirolskem pri zgradbi železnice, in iz lastne izkušnje predobro zna, kako prijetno življenje in kake sladkosti uživa delavstvo. Pozneje je dobil delo v ljubljanski predilnici, kjer je postal tudi paznik. Gostinčar kljub temu, da je delavec, ni zane-marjal svoje umske izobrazbe. Čital in učil se je zelo veliko. Obiskoval je tudi svoj čas »Dramatično šolo« še v časih Borštnikovih. Naroden, in zelo naroden je bil in je še vedno Gostinčar. Socialni demokratje včasih proglašajo, da je bil Gostinčar njihov. A temu ni tako. Pač je hodil včasih na njihove shode, a sodrug nikdar ni bil.

Odločilen preobrat za Gostinčarja je bila ustanovitev »Slovenskega katoliškega delavskega društva«. Mirno lahko trdimo, da je Gostinčar glavni njegov ustanovitelj. Ljubljansko predilniško delavstvo je napravilo izlet na Šmarno goro. Čisto slučajno je delavstvo naprosilo takratnega šenklaškega kaplana dr. Jankota Kreka, naj bi maševal in propovedoval na Šmarni gori. Bilo je to leta 1894. Po cerkvenem opravi-lu je predilniško delavstvo sedelo v prijateljski

družbi pri Žibertu. Dr. Krek je bil že takrat poln velikih načrtov, kako dvigniti v vseh ozirih slovensko ljudstvo. V načrtu je že tudi bila organizacija slovenskega delavstva. Več let je imel že n. pr. v svoji pisalni mizi spisana pravila za »Slovensko katoliško delavsko društvo«. Čakal je le časa, kdaj da pride z delavstvom skupaj. To se je zdaj zgodilo in dr. Krek je v živahnem razgovoru po svoji navadi butnil krepek, kratek, ampak sugestiven stavek, ki se mu skoraj, kadar to hoče, ne moreš vpreti: »Ali bi ne kazalo v Ljubljani ustanoviti »Slovenskega katoliškega delavskega društva«?« — Molk, tisti molk, ki ga doživiš, kadar si presenečen, ali če presenečiš. Le Gostinčar se oglasi, ko vidi, da vse molči, in pravi: »Slo bo, če se bo agitiralo.« In šlo je. Tisti trenutek je odločilen v politični, a tudi gospodarski politiki našega ljudstva. Od takrat so se pričele razširjati dr. Krekove ideje o modernem ljudskem združevanju med Slovenci, takrat se je prvič tudi otvoril boj za splošno in enako volivno pravico in od takrat se je pričelo gospodarsko združevalno delo po vsem Slovenskem. Najstarejši in najzvestejši in tudi najpridnejši dr. Krekov soborilec je ostal — Gostinčar. Ni govoril samo med delavstvom na nešteti shodih Gostinčar, tudi med kmeti je nad vse pridno deloval. Združevalno delo se ni omejilo samo na Kranjsko, govoril je Gostinčar tudi po vseh drugih slovenskih pokrajinah. Ne mala Gostinčarjeva zasluga je, da je liki sneg pred toplimi žarki ginil konservativen duh med nami.

Gostinčar pa ni deloval zgolj na shodnem izobraževalnem polju, pridno je tudi sodeloval pri časopisju, v prvi vrsti seveda pri delavskem tisku. »Glasnik«-u je bil Gostinčar najpridnejši in najzvestejši sotrudnik, ravno tako »Naši Moči«, ki ji je urednik. Gostinčar se je jako pridno udeleževal tudi združnega življenja. Z vsa silo je tiščal na to, da so se ustanovljala delavska konsumna društva in pa »Slovensko delavsko stavbno društvo v Ljubljani«. Osobito pri zadnjem društvu si je pridobil veliko zaslug, a tudi bunk. Je že tako, da je nehvaležnost plačilo sveta in da zavist in nevoščljivost vodita svet. Nergali in udrihali so najbolj tisti, ki so dobili po društvu hišice morebiti za 2400 kron in ki so jih prodali za kakih 6000 ali še več kron, ne da bi bili za to imeli kdosi gavedi kake posebne večje stroške, kakor če bi bili morali plačevati stanovanje.

Znano je, da je bil Gostinčar ob zadnjih državnozbornih volitvah izvoljen za državnega poslanca. Kot državni poslanec izpolnjuje Gostinčar v polni meri svojo dolžnost. To znamo od poslancev, znamo pa tudi od njegovih volivcev. Gostinčar je jako pridni poslanec, a bogat nikdar ne bo. Sam je občutil v svojem življenju veliko bridkosti, zato pa tudi kot poslanec pomaga, kolikor more in kar more

M. M—c.

Državni zbor je zaključil svoje postno zasedanje. Kdosigavedi kako veliko ni delal. Dovolil je le vojaške novice in rešil le nekaj vladnih predlog v prvem branju. Bie-nerthova vlada je doživela v postnem zasedanju več porazov. Povsod drugod bi bila morala vlada odstopiti, seveda v Avstriji živimo v drugačnih razmerah, kakor da bi ne imeli demokratičnega državnega zbora, izvoljenega po načelih splošne in enake vo-

livne pravice. Sedanjih zmed je kriva sedanja vlada sama, ker si ne zna dobiti zanesljive zadostne večine in je zato vsaki dan izpostavljena porazom v zbornici, ker tista vladna večina nič skupaj ne drži in se zato vsak hip izpremeni v manjšino.

× × ×

O draginji je govoril na Cvetno nedeljo na ljubljanskem delavskem shodu »Slovenskega katoliškega delavskega društva« ravnatelj Remec. Z obrestmi se neprestano množi premoženje bogatašev, ne da bi sami kaj pri tem sodelovali. Bogataši se družijo v kartelih in trustih, po katerih izjemajo ljudstvo. Proti draginji edina samopomoč je: združenje ljudstva po stanovskih in gospodarskih društvih.

× × ×

Znana družba Leykam Josefthal je napravila lani 1,405.778 K 86 vin. dobička, predlanskim je znašal čisti dobiček 1,592.308 kron. Upravni svet je sklenil, da predlaga, naj se izplača 5 odstotkov za vsako akcijo, medtem ko se je izplačala za leto 1908. 6-odstotna dividenda. Kakor znano, Leykam Josefthalska družba pripada kartelu, ki mu pripadata tudi »Aksijska družba pittenske popirnice« in pa »Heinrichsthsalska akcijska družba«, prej King & Comp. in pa »Gališka popirna akcijska družba«, prej bratje Fialkowski.

»Pittenska družba« je delala tako dobro, da se izplača za leto 1909. na dividendi 8 odstotkov, Heinrichsthsalska pa 5 odstotkov, medtem ko ne izplača »Gališka« nobenih dividend. Občni zbor bo imela družba »Leykam Josefthal« dne 1. aprila. Upravni svet bo predlagal, naj se poviša akcijski kapital za 4 milijone kron, to je od 16 na 20 milijonov, ker nameravajo v velikem slogu napraviti po tvornicah nove stroje, da zvišajo delo in pa da pritisnejo zopet delavstvo. Dunajsko bančno društvo je že obljubilo, da spravi na denarni trg 10.000 novih akcijskih vrednosti 400 kron proti kurzu 425 kron 1. januarja 1911. Zanimale bodo osobito popirno delavstvo sledeče številke:

Tvornice in zaloge so donesle leta 1909. 2,303.201 K, obresti je bilo 325.000 K, davki so znašali 294.275 K, plače 246.346 K, splošni stroški 333.861 K, pri dolžnikih so izgubili 25.399 K. Tovarne so bile vredne 9,770.946 K, delavske hiše v Gratkornu 182.215 K. Surovine in polfabrikati so vredni 2,476.128 K. Izdelan popir po tvornicah je bil vreden 1,718.910 K, po zalogah pa 1,707.919 K. Poleg tega je imela družba »Leykam Josefthal« tudi za 4,000.000 pittenskih, za 2,500.000 K heinrichsthsalskih in za 800.000 K galiških akcijskih. Dolžniki so dolžni družbi 4,153.384 K. Rezervni zaklad izkazuje 1,026.660 K.

× × ×

Angleška banka je te dni nenadoma povišala obrestno mero od 3 na 4 odstotke. Trdi se, da sicer angleškemu zgledu ne bodo sledile francoske, nemške in avstrijske banke, toda to se trdi vselej, kadarkoli angleška banka poviša obrestno mero. Angleška banka je povišala obrestno mero, ker je morala poslati veliko denarja v angleške nasebine, vsled česar se je bančna zlata zaloge znatno znižala, in pa, ker ima banka občutno škodo zaradi nerešenega angleškega proračuna. Zaradi boja med poslaniško in gosposko zbornico niso rešili proračuna, Anglež pa zato ne plačuje davkov in ima

tisti denar, ki ga rabi za davke, lepo naložena po bankah in po hranilnicah, da mu donaja obresti. Angleška država pa nalaga vplačane davke pri Angleški banki, ki ima zato veliko manj denarja na razpolago, ker zdaj davkov ne dobi.

× × ×

Naš list se ne peča veliko s politikom. Bil je ustanovljen in hoče ostati v prvi vrsti glasilo, v katerem delavci in delavke svetu pripovedujejo, kako živijo in kako težavno si prislužijo uborni svoj kruhek. Ampak velikega škandala, ki se je pripetil v ponedeljek v ogrskem državnem zboru, kar tako nočemo prezreti. Na Ogrskem vladajo mažarski plemiči in pa judje. Delajo na to, da bi ljudstvo ne prišlo do vlade in pa na to, da se Ogrska vedno bolj odcepi od Avstrije. Odkrito priznavajo pristaši Košuta in Justha, da hočejo samostojno ogr. kraljestvo, k večjemu ogrski kralj naj bi bil tudi obenem avstrijski cesar. Imeli so ti moške že v rokah, a cesarju se je končno že zdelo počenjanje teh ljudi preneumno, ker so našega dobrega vladarja nalagali, ko so prevzeli vladu, da bodo izvedli splošno volivno pravico, a dane besede niso držali. Cesar je poveril vladu nekdanjemu hrvaškemu banu grofu Khuenu, ki je sklenil, da razpusti ogrski državni zbor. V ponedeljek se je to naznanilo ogrskim državnim poslancem v seji ogrskega državnega zbora. Voditelji ogrskih grofovskih in judovskih poslancev so ugovarjali, češ, da razpust ni postaven. Ministrski predsednik grof Khuen Hedervary je povedal, da postopa po njegovem mnenju vlada postavno. A zdaj je nastal tak vihar, kakršnega še na Mažarskem v mažarskem državnem zboru niso doživeli. Justhovi pristaši so vpili nad Khuena, kakor da so znoreli. Polonyi je skočil proti njemu in ga zmerjal, kaor ne zmerjajo najprijanejši šnopsarji: »Sramuj se!«, »Pes!«, »Svinja!«, seveda molčali tudi niso njegovi pristaši. Hrup in hrušč je bil tak, da ni bilo več razločiti besedice. Nekaj poslancev je popadlo stole, tintnike, težke knjige in navolili so na ministre. Poslanec Zacarias je vrgel v Khuena meden vžigalnik. Khuenu je tekla kri z obraza. Brisal jo je z robcem. Ranjen je bil precej tudi poljedelski minister grof Serenyi in brambovski minister Hazay. Izkupilo jo je tudi nekaj poslancev, med njimi Hencz, Rakovsky, Gal in Nyegre. Ministre so obvezali zdravniki. Storilce bodo najbrže zaprli. Napadalci so se svojega junaštva sicer sramovali, a ko jih je predsednik pozval, naj se javijo, so to storili šele, ko jih je grof Apponyi po domače ozmerjal. Justh se je pretepu previdno umaknil. Pretepači poslanci so tudi lepo izgledali, ker so se polili s črnilom, ko so metali tintnike. Ali zaslužijo mažarski divjaki tako samostojno odlično mesto, ki je zavzemajo?

× × ×

Avstrijski državni zbor bo zopet sklican 14. aprila. Proračunski odsek bo rešil svoja posvetovanja do srede meseca majnika.

× × ×

Veselo alelujo vsem somišljenicam in somišljenikom!

Listnica uredništva. Zaradi praznikov je moralo uredništvo preje zaključiti list, zato več dopisov v tej številki ni moglo v tisk. Objavijo se v prihodnji številki.

Tobačno delavstvo.

Nekdanje cigaretne delavke. Imeli smo priliko, da smo občevali z nekdanjimi cigaretnimi delavkami, s tistimi revicami, ki jih je neusmiljeni stroj prepodil od tistega dela, ki so ga bile najbolj navajene in najbolj izučene. Slabo se jim godi, tako slabo, da slabše biti ne more. Revice so pač največje tiste, ki jih je nekdo nahrulil, češ, da so cigaretne mist. Take hrulacije so nedostojne že sameobsebi in so seveda v popolnem soglasju s § 14. delovnega reda, ki pravi: »Nadzorno osobje (delovodje, delavski pazniki, prejemalke fabrikacije smodk in cigaret) mora z delavci spodobno ravnati. Žaljivi izrazi se ne smejo uporabljati.« Nočemo slediti tistim ljudem tiste stranke, ki v svojem glasilu psuje naše delavstvo z gadjo zalego, dasi se pasje ponižno prilizuje ravnateljstvu in toži pa ovaja na vse kraje in na vse strani, ker nočemo nikomur škodovati, ampak dotičnik naj pazi bolj na be-

sede, ker tega ne moremo dopustiti, da bi kdo delavstvo psoval. Tisti list smeši samega sebe, ko piše, da je bil neki oddelek delavstvu opoldne zaprt in da ni to prav, zraven pa pozablja, da so se ravno njegove somišljenice že skrivale čez opoldne zadnji čas in pozablja tudi na to, da ko dela iz nič o naših ljudeh slone, nas lahko še spomni na to, da se sme odpust iz službe za kazni ukreniti tudi zaradi nenravnega življenja. Nenravno življenje je pa čisto gotovo, če živi n. pr. kaka sodruginja v zakonolomstvu. Neradi se poslužimo reka: »Zob za zob«, a ne bojimo se, da bi ga ne pričeli enkrat s popolno resnostjo izvajati. Ravnajete se po tem in znajte, da če boste hodili po svoji ovaduški poti naprej, bomo i mi vračali klin s klinom. Ampak naš namen danes nikakor ni, da se prerekamo s škodljivo rdečo opičarijo. Pečati se hočemo z nekdanjimi cigaretnimi delavkami. Ne dovolj, da so, dasi stare delavke, premeščene k najslabšim delom, kakor so jih n. pr. zelo veliko premestili v tisto peklo, kjer se ravna mokri tobak, pri katerem morajo težkega dela nevajene revice prevlačevati težke kosare, ki jim marsikatera revica niti kos ni, kljub temu, da tu nimajo delavke delovnih oblek in da zato strgajo veliko obleke, da so, ker so vedno mokre, prehlajene, gihtove, kljub temu trpe tudi znatno gmotno škodo. Veliko premeščenih cigaretnih delavk zasluži kljub težjemu delu manj, kakor so zaslužile prej, ko so delale cigarete. To je vsekakor zelo krivično, od erarja pa tudi jako umazano. Reklo se je, da če bo kakšna delavka premeščena, na plači ne bo trpela nikake škode. Žal, zgodilo se je pa narobe. To je vnebovpijoče, ker zaslužijo te revice sedaj manj pri slabšem delu, kolikor so zaslužile prej. Mi bomo obdržali to zadevo v naši evidenci in jo bomo najstrožje zasledovali in poskrbeli, da če erar te vnebovpijoče krivice ne popravi samposebi, pride v javen razgovor. Svet bo strmел, ko bo doznal, kako umazano da postopa erar s svojim delavstvom v zadevah, ki so navidezno v očeh erarjevih mogotcev malostne, a ki niso malostne, marveč ki so velikega pomena za tiste revice, ki zaradi krivic ječe in trpe in ki točijo solzé!

Dober svet. Tu in tam se zadnje čase opaža od strani moškega nadzorovalnega osobja nekaka nevolja nasproti delavstvu tudi pri nekaterih, ki so bili vedno nepristranski. Ne rečemo, da vsi, a nevolja obstaja, dasi je delavstvo pri tem popolnoma nedolžno in se mi niti ne zaletavamo v tiste, ki n. pr. zabavljajo čez »Našo Moč«, češ, da se preveč poteguje za delavstvo. Gospodje, je že tako. »Naša Moč« je delavski list in se mora zato zavzemati izključno za delavske pravice. Ampak te-le naši notici smo dali napis »Dober svet«. Zakaj? Poglejte, vi ste vznemirjeni največ zato, ker je delavstvo deležno najvišje pokojnine že po 35 letih, vi pa še-le po 40 letih. Uradništvo je pa tudi nekoliko, recimo »disgustirano«, ker je res napredovanje v službi tobačnega uradništva v primeri z drugim državnim uradništvom pasje slabo. Nekaj je delavstvo res doseglo, a kar je doseglo, je doseglo po svoji organizaciji. Zdaj pa roko na srce in tiho priznajte, da bi vi čisto prav storili, ko bi posnemali delavstvo. Če ste pametni, to-le storite: Letos ob desetletnici pristopite kot člani »Podpornemu društvu«. V širšem pomenu besede je itak vse nadzorno osobje, inkluzivno uradništvo, delavstvo. Danes so že taki časi, da se v naprednejših deželah ljudje, ki se pri nas še prištevajo kdosi gavedi kako visokim slojem, smatrajo s ponosom za delavce. Zakaj bi ne bili tudi pri nas v Ljubljani enkrat napredni! Če pristopi vse nadzorno osobje »Podpornemu društvu« in po pravilih, ki določajo, da so člani lahko delavci in delavke, se bo društvo tudi za vas, kot za svoje člane potegovalo in padla bi tista trapasta staroveška razlika med višjimi in nižjimi. Skupni stvari bi to le koristilo in koristim erarja prav nič ne škodilo. Le korajžo in pristopite »Podpornemu društvu«! Ne boste se kesali!

Veselo Veliko noč vsem naročnikom, somišljenikom, prijateljem in neprijateljem!
Uredništvo »Naše Moči«.

Med brati in sestrami.

Priporočilo. Delavec nam piše: Somišljeniki, mizarji, pleskarji, delavci in sploh občinstvo: Pri nakupovanju barve, čopičev

in vse v to stroko spadajoče priprave, priporočamo trgovino: Premr in Jančar, Dunajska cesta št. 20. Prijatelji! Podpirajmo male trgovce! Kapitalizem se kupiči od dne do dne. Kapitalist misli, da drug ne sme živeti, kot tisti, ki imajo polne blagajne novcev! Prijatelji! Tudi mali trgovci in obrtniki mora plačevati davke, mora živeti s svojo družino, zato jih podpirajmo po naših močeh. — Prijatelj zatiranih.

Sava. Predavanje, ki ga je priredilo »Strokovno društvo« dne 13. t. m., se je prav povoljno obneslo. Odbor društva se zahvaljuje vsem udeležencem, ki so imeli izredni užitek na tem predavanju. Posebno se zahvaljuje g. prof. dr. Grudnu in društvenemu orkestru. Priporočamo vsem izobraževalnim društvom, naj si preskrbe skioptikon.

Sava. Socialni demokratje se jokajo in tožijo, da jih mi napadamo, četudi že dolgo nismo nič pisali o njih. Pač pa je resnica, da nobena številka »Napreja« ne izide, v kateri bi ne bili krščanski socialci napadeni. Za njihovo konsumno društvo tirjajo člane, naj plačajo popolne deleže. Mi smo vam že v začetku rekli, da kjer se le ena krona vplača, je slaba trgovina. Potem javkajo in pišejo, da bodo v enajstih letih na boljšem stališču, kot so sedaj klerikalci. Precej ste se premislili. Od prvega ste vpili: kaj klerikalni konsum. Sedaj pa sami pripoznavate, da boste šele v enajstih letih prišli do te višine, kot je naše konsumno društvo. Socialni demokratje v vsaki številki agitirajo zase, v tovarni pa od osebo do osebe. Jeseniško delavstvo, išči pomoči le v I. delavskem konsumnem društvu, katero je že danes na tem stališču, kot bo rdeče, po izjavi socialnih demokratov še-le v enajstih letih. Kaj ne, g. Kristan, mi imamo celo posestvo!?

Sava. Naši rdeči so si zopet v laseh. Stari, ki dobro vedo, da še ne bo kmalu socialističke države, zahtevajo od sodrugov, da bi si preje opomogli: »Dajte nam pomagati, da bomo mi stari živeli. Bodite z nami.« Mladi pa škilijo za Kristanom, da bi on kmalu kaj bolj na vrh zlezal, kakor so tudi idrijski sodrugi šli njemu na roko. Zato bi jih radi tudi naši posnemali, ker se boje, da bi Kristanov trebušček kaj ne upadel. Pa ga menda vsaj ne bodo pitali? Neumni so dovolj. Radovedni smo pa le, kdo bo več ujel, stari ali Kristan, kakor tudi, ali bo »Napreja« zelo javkal, ko smo se malo pomemili. Vzrok imate, ker ga iščete.

Jesenice. V naši tovarni se je vpeljala prav po ameriškem načinu usmrtilcev z elektriko. Le toliko je razlike, da še pri nas niso toliko napredovali v tej iznajdbi ter se zato ljudje le poškodujejo in v življenjsko nevarnost postavljajo. Pozivljemo zato slavno vodstvo tovarne, da sledeče slučaje preišče te krivice po zaslugi kaznuje. Dostikrat se dobri delavci odpuščajo od dela zavoljo najmanjših pregreškov, lumpje in anarhisti se pa zagovarjajo še celo od nekaterih mojstrov, ako imajo slučajno bolj priliznen jezik. Pred nekaj časom napeljal je nekdo na Savi pri žagi električno žico na kljuko pri vratih. Ko delavec hoče skozi ter prime za kljuko, ga strese in vije, da revež ni mogel proč, da ga ni njegov tovariš rešil. V livarni je napeljal — ime je znano — bakreno žico s 36 konjskimi močmi v pesek ter nato pozval tovariša, naj preišče pesek, ako je dosti moker. Dotičnega delavca, ki se je dotaknil peska, je tako pretresla in premetavala elektrika, da se mu poznajo pege po životu. Ne le, da moramo poštene delavci vsako delo natanko izvršiti, da moramo razne psovke poslušati, da so celo med delavstvom taki neznajnejši, ki sodelavca tožijo in škodijo zelo, celo življenja nisi varen pred gotovimi osebami. Apeliramo zato na slavno ravnateljstvo, da preišče oba slučaja ter ako ima res toliko delavstva, naj v prvi vrsti odstrani take lumpje, da bomo vsaj pred sodelavci življenja varni.

Popravek. V članku iz Trsta se je zadnjič vrnila pomota, in sicer se je naše predavanje vršilo v »Marijinem domu« in ne v »Narodnem domu«, kakor se je zadnjič poročalo.

Dunaj. Dovolite mi, da Vam sporočim za Vaš list tole karakteristično notico iz življenja dunajskih Slovk slavnih tovarnah: Samostojno življenje v tujem mestu na eni strani, trdna strokovna organizacija na drugi so dale našim dunajskim delavkam po slavnih tovarnah hitro smisel, kako pametno in neobhodno potrebno je, da nastopajo vse za eno in ena

za vse, kadar se je treba boriti proti delodajalcem zato, kar je delavčevega. Nastopile so takoj začetkoma s pravim domačim pogumom proti svojim gospodarjem in vspehi takih nastopov so jih združili tako, da nastopijo sedaj pri vsaki najmanjši krivici, ki se zgodi kakšni delavki. Samo en vzgled: V neki tukajšnji tovarni za slamnike se je nekega dne sitil delovodja nad slovensko delavko in ji hotel vzeti delo za en dan. Vzroka zato seveda ni imel nobenega. Ko so opazile naše delavke to šikano, se je šla takoj ena izmed njih pritožiti v pisarno, zvedela je, da dotična delavka ne dobi za ta dan dela. To je povedala svojim tovarišicam, ki so pa na to takoj sklenile, da ne delajo več, če ne dobi dotična delavka svojega dela. Ni minulo par minut in skoro polovica strojev za slamnike je bila zaprta. Delavke so odločno izjavile, da ustavijo vse delo, če ga ne dobi samo ena radi sitnosti delovodjeve. Naznanile so svoj sklep v pisarni. Direktor je uvidel, da tu ne kaže pihati v žrjavico, ukazal je, da dajo dotični delavki dela ne samo za en dan, ampak za skoraj celi teden. To je bil uspeh, ki ga je dosegla trdna organizacija pri delavkah v enem poldnevu. Če besede mičejo, naj taki zgledi vlečejo in kažejo, kakšna moč je tudi v delavkinih rokah, če ve kaj se pravi biti ena za vse, vse za eno. Mislim, gospod urednik, da bi bilo dobro, če bi priobčili ta dogodek v svojem listu, da vidi pri nas tudi delavka, kje je njena moč. Dogodek je resničen, jamčijo mi zanj delavke, ki so ga izpeljale. (Prosimo, še večkrat. Ured.)

Moderne pritožbe od strani gospodarjev o služkinjah. Zadnja številka »Naše Moči« nam je prinesla članek o moderni ženski vzgoji. Ker se je pa ta članek tikal le žensk višjih slojev, par besed o zatiranju služkinj. Mnoge gospe se sliši dandanašnji pritoževati, da smo služkinje neolikanke ter da nimamo tu takozvane lepe manire. A vedno ni temu služkinja kriva. Kajti dasiravno srho služkinje večinoma kmečkega stanu, jih je mnogo obdarjenih z bistrim razumom. Le to je razložek, da se mestni freili že v zgodnji mladosti in potem vedno naprej do 18tega ali 20tega leta nudi izobrazba, med tem ko naša dekleta, hitro ko domačo šolo zapuste, odpotujejo po svoji ali po volji starišev v tujino. Ako bi pa naša dekleta obiskovala one višje liceje ter imela na razpolago toliko hišnih učiteljic, kot jih ima mestna gospodična, pa bi gotovo mnoga kmečka dekleta prekašala v oliko in znanosti mestne frajle. Tako seveda ono malo, kar v šoli sliši, zadostuje pač v domačem kraju, ne zadostuje pa, ako dekle v svet odpotuje, kar se večina pri naših dekletih dogaja. Sama po sebi najbolje spoznavam, kako se takemu mlademu dekletu godi, ko si v mestu išče službe. Ko gospa tako mlado, neizkušeno dekle v službo vzame, misli seveda le na lastno korist. Sicer jej priporoča, da naj pazi in gleda na vse, kar je pri hiši, kakor bi bila njena last, a gospa (le redke so izjeme) naram služkinji tega v nobenem oziru ne stori. Nasprotno izkoriščajo naš tedaj še premalo razviti razum dušno s tem, da nam ne dajo niti toliko prostega časa, da bi k sveti maši šle. Seveda to je le potrata časa, pa škoda pol ure, ako pa služkinja prosi dovoljenja, da sme iti na ples, seveda ponoči, kjer se delo ne zamudi, jej ap gos rada dovoli. Največkrat seveda se noč zunaj prebije. A izkoirščajo nas tudi telesno, pometajoč z nami, kakor bruja s snegom, privedajoč zraven še kake imenitne psovke. In služkinja mora seveda vse za lepo gor vzeti in molčati. Bog ne daj kaj ugovarjati, sicer je neolikana. A da bi pa gospe rabile proti nam malo več olike, to se jim še sanja ne. Smo pač služkinje prenzika bitja, da bi bile vredne prijazn besede. Pa kaj se hoče njihova visoka vzgoja in aristokracija to strogo zabranjujeta. Dogaja se pa velikokrat, da je tako previsoko izobrazena gospa s svojim psičkom prav ljubezniva, čuteč do njega tako veliko usmilenje da pritrga služkinji pri njenej itak že pičli hrani, da da psičku. Čemu, to služkinji ni treba znati, psiček je vendar uboga živalica, ki ne sme pomanjkanja trpeti. Služkinja, no ta nič ne stori, ima vedno dovolj in končno, saj je plačana. In takih slučajev ni malo. Potem pa tožijo gospe čez služkinje, da jim niso nič kaj naklonjene, ja moj Bog, kako pa se more ena dekle čutiti domačo v službi, ter čutiti ljubezen in udanost do svojih gospodarjev, ko jo vendar postavljajo na nižje stališče kakor žival. Ko bi gospe oziroma

naši gospodarji malo drugače z nami ravnali, ap bi kmalu spoznali, da tudi v srcu kmečkega preprostega dekleta najde prijazna beseda tudi prijazen odmev. Služkinja.

Prometna zveza.

Vabilo k sestanku kršč. soc. železničarjev ki ag priredi vplačilnica »Prometne Zveze« za Bled, Gorje, Dobravo in Jesenice na Belo nedeljo, dne 3. aprila t. l. v Gorjah v prostorih hranilnice in posojilnice. Ker se bodo na sestanku razmotrivala važne stvari, je dolžnost vsakega člana, da se sestanka gotovo udeleži. Spored je naslednji:

1. »Prometna Zveza«, nje pomen in namen.
2. Alkohol in njega posledice. Govori g. kaplan Langerhole.
3. Vstanovitev abstinenčnega krožka II. vrste.
4. Sprejemanje novih članov.
5. Slpošni razgovor in razni nasveti.

Ker so taki sestanki važnega pomena, podučljivi in koristni za železničarje, je vsakogar dolžnost, da poleti omenjeni dan v Gorje in pripelje še kakega tovariša seboj. Somišljeniki - železničarji iz Gorij, Jesenic in notri do Podbrda, ki niste službeno zadržani, ne zamudite važnega trenutka. Vsi člani »Prometne Zveze« imajo prost vstop brez vstopnic. Nečlanom vstop brez vstopnic ni dovoljen. — Sklicatelj.

Bavarski in avstrijski železničarji. Za napravo in građenje v oskrbo zidanja stanovanj za delavce in poduradnike je bavarski deželni zbor pred kratkim dovolil deset milijonov mark. Na neki stavljeni predlog poslanca Daner-ja, tajnika železniške zveze, za zagotovljenje penzijskega sklada in o delavskih stanovanjih je bil sprejet njegov predlog. Uporaba tega se mora na tri načine urediti. V manjših okrajih, kjer ni stavbinskih zadrug, mora železniška uprava staviti taka stanovanja za svoje uslužbence in njih družine, v velikih krajih pa morajo stavbne zadruge z državnimi podporami staviti taka stanovanja in končno morajo biti večze vsote za nabavo stavbnega sveta na razpolago. To se pravi praktično delavsko oskrbovanje, da pride tako delavstvo do svojih lastnih stanovanj. Seveda, v bavarske zastopu odločuje katoliški centrum, kar pa je v Avstriji ravno nasprotno, ker tukaj so ravno tisti, ki se imenujejo patentirani zastopniki ljudstva, prijatelji železničarjev, pa dela želečim krščansko-socialnim poslancem mečejo polena pod noge. Na Bavarskem ni poznana in ne vlada hinavščina, kakor pri nas v Avstriji, ki na ljubo tlači in izdaja nižje železniške kategorije, višje uradnike pa povzdiguje in jih z mehкими rokovicami boža, samo da jim pomagajo vleči državne jaslji, iz katerih se bogato krmijo, a ti, delavec, trpi pa pobiraj pleve njih ostankov. Bavarska vlada se mora klanjati močni socialni politiki katoliškega centra in mora predlagane reforme v blagor železničarjev in njih družin reševati in vpoštevati. Da, Bavarska ne pozna Tomšika, ki si mora v sodni dvorani od praškega časnikarja pustiti reči in dokazati, da je avstrijske železničarje za več kakor tri milijone oškodoval; tam ni stranke, ki bi bila podobna avstrijskim socialnim demokratom, ki najprej državi odrečejo najpotrebnejše vsote za vzdrževanje države in njenih služabnikov, potem pa od nje zahtevajo milijone za železničarje. Torej nikakoršnih dohodkov nočejo dati državi, pač pa od nje velike svote zahtevajo, to je slepilo socialnih demokratov proti borenemu železničarstvu, češ, da le mi dobimo trdo prislužene krajcarje za naše športe od ubogega železničarja, kaj nam drugo mar. Bavarska država je po katoliških možeh prepričana, da so železničarji oni pomembni faktor, s katerim mora računati moderno državno gospodarsko življenje. Katoliški poslanci skrbje tudi za to, da morejo železničarji pošteno in tudi trudu in stanu primer- no živeti, za kar se pa v Avstriji socialni demokrati prav nič ne zmenijo.

NOVE ŽELEZNIŠKE DOLOČBE ZA OSEBNI PROMET.

Doplačila v vlaku bodo po novem predpisu jako stroga. S popotnikom, ki ga bodo dobili v vlaku brez vožnega lista, se bo jako strogo postopalo. Za vožnjo od one postaje,

od katere vlak izhaja, bo moral plačati dvojno ceno vožnje, najmanj pa 6 kron. Enako velja tudi za tiste, ki se bodo dobili v vlaku, ko še ni zapustil postaje. Izjema velja za one, ki se takoj pri vlaku ali v vlaku neopominovani sami naznanijo, da nimajo vožnih listov, pregledniku ali vlakovodju, da niso mogli vožnega listka kupiti, mora plačati navadno ceno in povrh še eno krono (s pribitkom 1 krona) a vendar ne več kakor dvojno ceno (podvojeno ceno predpisane vožne cene), 40 vin. mora plačati, kateri se hoče peljati v višjem razredu kakor je plačal vožni listek ali mesto z osebnim, z brzo- ali ekspresnim vlakom, ako to takoj pri nastopu v vlak naznani pregledniku ali vlakovodju. Umevno samoobsebi je, da se tudi razlika med III. in II. ali II. in I. razredom ali razliko med osebnim in brzovlakom mora doplačati. Doplačati mora pristojbino in 40 vin., ako se hoče s tistim vlakom dalje peljati, kakor je kupil vožni listek, ako to naznani, ako ne, ga zadene kazen 6 kron ali dvojna cena dotične daljave. Nikake pristojbine nima plačati, kateri vstopi v vlak na postajališču (Haltestelle), kjer se ne izdajajo vožni listki, plača v vlaku samo navadno ceno. Tako plača samo gotovo predpisano ceno, kdor se pripelje z vlakom, a na gotovi postaji križišča se mora presesti in ker tam ni imel časa, kupiti vožnega listka. (N. pr. eden se pripelje z Rakeka in se pelje na Gorenjsko ali Dolenjsko, tam je dobil listek samo do Ljubljane, v Ljubljani se mora presesti in tukaj radi kratkega časa si ne more preskrbeti — ima časa samo par minut — drugega listka. Ko stopi v prihodnji vlak, mora pokazati listek, ki ga je imel in takoj zahtevati, da hoče v vlaku doplačati do gotove postaje, kamor je namenjen. Ako tega ne stori, plača 6 kron ali dvojno ceno listka.

Mlado, staro,
Vsak pove:

Ta pa je za me!

Ker se samo z njim krepčam,
Vedno zdrav želod'c imam!

Najboljši želodčni likér!

Sladki in grenki.

Ljudska kakovost liter K 2-40.

Kabinetna kakovost " " 4-80.

Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.

Svarimo pred ponaredbami.

A. ŽIBERT

• LJUBLJANA •
PREŠERNOVA ULICA

PRIPOROČA SVOJO VELIKO
ZALOGO ČEVLJEV
DOMAČEGA IZDELKA.

**Veliki nakup zniža ceno
Veliki promet
omogoči veliki nakup**

Vsled tega gledam edino na veliki promet in prodajam blago po najnižjih cenah. Ne visoke cene, ampak veliki promet je moj dobiček, ker se blago hitreje proda, sfranka je zadovoljna ker sveže blago po ceni kupi. Pri nakupu manufakturnega (gvanfnega) blaga dobi se za moške ali ženske fino ali prosto blagovolje se poslužiti tverke

R. Miklauc

Ljubljana, Stritarjeva (Špitalska) ulica 5, to je glavna trgovina. Podružnice tverke so: Pri Skofu, Pogačarjev trg (Sadni trg) v veliki mestni hiši Pri Miklavžu, Medena

ulica

V vseh teh trgovinah se bode te prepičali v veliki zalogi blaga vseh vrst v nizkih cenah in prijazni postrežbi

Pazite natančno na imenovane tverke!

Na deželo se pošiljajo vzorci poštnine prosto

Velika zaloga! Nizke cene!

Radi velike zaloge znatno znižane cene!!!

Ugodna prilika za nakup: vezenin, pričetih in izvršenih žen. ročnih del, idrijskih čipk, vstavkov, svile, volne, bombaže i. t. d.

Velika izbira drobnega in modnega blaga: rokavic, nogavic, ovratnikov, kravat i. t. d. Predtisk in vezenje monogramov ter drugih risb. - Primerna darila za godove in druge prilike -

Priporoča se z velespoštovanjem

FR. MERSOL, Ljubljana, Mestni trg 18.

Pozor slov. delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani in priporočljivi domači manufakturni trgovini

JANKO ČEŠNIK

(pri Češniku)

LJUBLJANA

Lingarjeva ulica - Stritarjeva ulica

v kateri dobite vedno v veliki izbiri naj-novejše blago za ženske in moška oblačila.

Postrežba poštena in zanesljiva.

Cene najnižje.

Edina in najkrajša črta v Ameriko!

Samo 6 dni!

Samo 6 dni!

HAVRE NEW-YORK

francoska prekmorska družba.

Veljavne vozne liste (Sifkarte) za francosko linjo čez Havre, ter liste za povratek iz Amerike v domovino in brezplačna pojasnila, daje samo

ED. SMARDA

oblastveno potrjena potovalna pisarna v Ljubljani, Dunajska cesta št. 18 v novi hiši »KMETSKA POSOJILNICA« nasproti gostilne pri »FIGOVCU«.

Gričar & Mejač

:: Ljubljana ::

Prešernova ulica št. 9

priporočata svojo največjo zalogo izgotovljenih oblek za gospode, dečke in otroke

:: novosti ::

v konfekciji za dame

Lekarna „PRI KRONI“ Mr. Ph. BOHINCA

v Ljubljani, na vogalu Bleiweisove in Rimske ceste

priporoča sledeča zdravila:

Balzam proti želodčnim bolečinam, steklenica 20 vin., 6 steklenic 1 krono.
Kaplje za želodec, izvrstno, krepilno in slast do jedi pospešujoče sredstvo, steklenica 40 vin., 6 steklenic 2 kroni.
Kaplje zoper želodčni krč, steklenica 50 vin., 6 steklenic 2 kroni 50 vin.
Kaplje proti zobobolu, steklenica 20 vin.
Mazilo zoper pege, lonček 1 K.
Obliž za kurja očesa, bradavice in trdo kožo, mala škatljica 50 vin., večja 1 K 20 vin.
Odvajalne kroglice, škatljica 30 vin.
Posipalni prašek, proti ognjivanju otrok in proti potenju nog, škatljica 50 vin., 6 škatljic 2 kroni 50 vin.
Protinski cvet, proti trganju po udih, steklenica 1 krono.
Ribje olje, steklenica 1 krono.
Salicilni kolodij za odstranitev kurjih oces, bradavic in trde kože, steklenica 70 vin.
Tinktura za želodec, odvajalno, krepilno in slast pospešujoče sredstvo, steklenica 20 vin., 6 steklenic 1 krono.
Tinktura za lase, steklenica 1 K.
Trpotčev sok, izvrstno priporoček proti kašlju stekl. 1 K.
Železnato vino, steklenica 2 kroni 60 vin., in 4 krono 80 vin.
Železnate kroglice, proti bledici (Bleichsucht) mala škatljica 70 vin., velika 1 krono 60 vin.

Matej Orehek :: Ljubljana

prodajalna v lastni hiši Kolodvorska ulica 26

Največja izbira raznovrstnega blaga kot: izgotovljenih oblek domačega izdelka, velika izbira klobukov in čepic, vseh velikosti obuvala, perila, ovratnic, kovečkov za izseljence, srebrnih ur in različice in vseh galanterijskih predmetov priporočam

50% prihranite

stroškov v gospodinjstvu na mleku, sladkorju in kavi; **kri, moč, zdravje** dosežete in ohranite, ako pijete

SLADIN

Kdor se hoče o tem prepičati, dobi vsak knjižico brezplačno

v lekarni Trnkóczy zraven rotovža v Ljubljani ali po pošti, vsak, kdor po njo piše.

Najboljša, najsigurnejša prilika za štedenje!

Denarni promet v l. 1908 čez 72 milijonov K.

Lastna glavnica kron 420.537.92

Stanje vlog čez 20 milijonov K.

LJUDSKA POSOJILNICA

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Miklošičeva cesta 8, pritličje v lastni hiši nasproti hotela „Union“ za franč. cerkvijo

prejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. ure 4 1/2 0/10 brez kaknega odbitka, tako da prejme vložnik zjutraj do 1. ure popoldan ter jih obrestuje po 4 1/2 0/10 od vsakih 100 kron čistih 4.50 na leto.

Hsantilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po pošti so poštno-hranilnične položnice na razpolaganje.

Dr. Ivan Sušteršič, predsed. Josip Šiška, stolni kanonik, podpred. Odborniki: Anton Belec, posest., podj. in trg. v St. Vidu n. L. Fran Povše, vodja, graščak, drž. in dež. posl. Anton Kobi, posest. in trg. Breg p. B, Karol Kauschegg, veleposest. v Ljubljani. Matija Kolar, stolni dekan v Ljubljani. Ivan Kregar, svetnik trg. in obrt. zbor. in hišni posest. v Ljubljani. Fran Leskovic, hišni posest. in blag. »Ljudske posojil.«, Ivan Pollak ml., tov., Karol Pollak, tov. in posestnik v Ljubljani. Gregor Šlibar, župnik na Rudniku.

Uzajemno podporno društvo v Ljubljani

Kongresni trg št. 19 reg. zadruga z om. por. Kongresni trg št. 19 sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure po 4 3/4 0/10, to je: daje za 200 kron 9 kron 30 vinarjev na leto.

Druge hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje prekinilo.

Rentni davek plača hranilnica sama. Najsigurnejša prilika za štedenje.

Kanonik A. Kalan l. r., Kanonik A. Sušnik l. r., predsednik, podpredsednik.

Ivan Jax in sin v Ljubljani

Dunajska cesta št. 17

priporočata svojo bogato zalogo ::

voznih koles

Šivalni stroji za rodbino in obrt

